

Kaip kalbėtis su vaikais apie gimties dalykus?

Laura ALEKNIENĖ

„Mama, tėti, ką reiškia seksas?“, „Iš kur aš atsiradau?“ – tokie klausimai ne vieną išmuša iš pusiausvyros (ypač jei užklumpa netikėtai ar ne vietoje). Juos išgirdę suaugusieji sutrinka ir nežino, ką atsakyti, tad numykia: „Aš tau kitą kartą papasakosiu.“ Ir be reikalo. Šie klausimai suteikia galimybę pakalbėti apie svarbius dalykus, megzti santykį su vaiku, padėti jam suprasti tai, kas šventa, ir atskirti nuo to, kas nešventa. Iš tiesų tai pokalbis apie Dievą ir Jo dovanas mums.

na labai atviras viską išgirsti ir priimti, jam tai rūpi. Gali būti, kad vaikas jau kažką žino, o galbūt būsime pirmieji, kurie aiškiai viską papasakosime šiam Dievo mums patikėtam žmogui. Žinoma, būtų gerai, jei pavyktų sukurti intymią ir nuoširdžią akimirką ir pašaliniai reikalai mūsų netrikdytų. Juk kalbame apie Dievo kūrybos gelmę!

Kaip kalbuosi su mažaisiais?

Noriu pasidalyti su jumis tuo, kaip aš apie tai kalbu su savo vaikais, kad ir kokio amžiaus jie būtų. Kai vaikai mažesni, nors susijusio su santuokiniu aktu, paklausia, visuomet pradėdavo nuo to paties – nuo to, ką Dievas sukūrė, kas apie tai mums parašyta Šventajame Rašte. Tai nukreipia į esmę, be to, padeda susidėlioti mintis ir žodžius, pradėti temą. Kalbuosi lėtai ir paprastai, kaip apie svarbų dalyką, bet kartu ir ne tokį, apie kurį reikėtų kalbėtis tik rimtai pasiruošus, prie degančios žvakės. Norisi, kad vaikai žinotų, jog bet kada gali manęs paklausti ir daugiau ir tam nereikia laukti ypatingos progos. Tačiau jei šeimoje įprasta meldžiantis užsidedti žvakę, galima tai padaryti ir kalbant apie gimties aktą, tuo pabrėžiant jo priklausymą šventumo sričiai.

Kalbuosi nevydama mažesnių vaikų iš kambario, nes pastebiu, kad kiekvienas vaikas supranta skirtingus dalykus pagal savo amžių. Jei kambaryje būna mažesnių vaikų, tai darau ypač atsakingai. Nepasakojau nieko vulgaraus, kas būtų grynai fiziologija, stengiuosi parinkti žodžius, kurie būtų vaikams aiškūs ir kartu gražūs, nekasdieniški.

Pirmiausia pasistengiu atsakyti vaikui iškart, kai klausia. Jei tai labai netinkamas metas, tuomet paaiškinu, kodėl reikia rasti geresnį laiką apie tai pakalbėti. Mat tai labai svarbus dalykas, ir tam turime turėti ramaus laiko pasiūnekėti. Tačiau atsakyti reikėtų tą pačią dieną, vėliausiai – po dienos ar kitos. Tuomet, kai klausia, vaikas bū-

Viskas pagal amžių

Kai dar buvo visai maži, vaikai klausdavo mūsų, iš kur jie atsirado arba kaip – ar per bambą? – mažas kūdikėlis išlenda iš mamos pilvelio. Tuomet jiems papasakodavau, kaip nuostabiai Dievas viską sugalvojo: sukūrė takelį, kuriuo tėtis gali pasėti sėklytę mamos pilvelyje, o kūdikėlis – iš ten išlįsti. Pasakau, kad tas takelis labai mažas ir slaptas. Kartais mažiems vaikams to užtenka. Tik tuomet, jei jie domisi, kur vis dėlto tiksliai yra tas takelis, pasakau jiems, kad pilvelio apačioje, netoli tų skylučių, pro kurias šlapinamės, bet jis slaptas, taip paprastai nematomas. Tik tėtis ir kūdikėlis moka juos surasti.

Kai vaikai paauga, gali būti, kad jie pradeda klausinėti, ką reiškia vienas ar kitas rusiškas keiksmažodis, nepadorūs gestai, susiję su lytiškumu. Tai nauja proga pakalbėti apie tai, ką Dievas sukūrė. Kad visi keiksmažodžiai ir gestai yra la-

bai toli nuo to, ko Dievas norėjo, mums padovanodamas šią dovaną. Kad dera jų vengti, antraip tai nėra tiesos kario pozicija. (Mūsų vaikai žino, kad velnias grobia pasaulį ir Dievo karalystę ir kad visi esame pašaukti į šią kovą. Kad visada turėsime rinktis, kurioje pusėje kovoti – Dievo ar šėtono – ir kieno kariu būti. Kito varianto tiesiog nėra.)

Kai dar labiau paauga, vaikai klausia, ką reiškia *seksas*, *mylėtis* ar pan. arba kam reikalingos sėklidės. Tuomet galbūt jau laikas papasakoti apie viską išsamiau.

Kai kurie vaikai niekada neužduoda tokių klausimų, tuomet nereikėtų laukti, kol jie tai sužinos iš draugų.

Verta juos pakalbinti: ar žino, kaip žmogus sukuriamas moters iščiose, kaip jis užgimsta? Iš atsakymų suprastime, kas konkrečiai šiuo metu vaikui įdomu ir kaip išsamiai turėtume su juo kalbėtis. Manau, jog geriau per anksti patiems su vaiku pasikalbėti, nei per vėlai, kai jis jau žino. Net ir tada, kai vaikai patys visko paklausia, galime perklausti, pasitikslinti: kas būtent juos domina, ką girdėjo? Tai puiki proga pažinti, su kuo vaikai susiduria už namų sienų, kokia jų aplinka, ir taip atpažinti pavojaus signalus, į ką ypač turėtume atkreipti dėmesį šia tema.

Lytiškumas – Dievo dovana

Su mergaitėmis apie mėnesines taip pat gera mamai pakalbėti per Dievo kūrybos prizmę, šventiškai ir intymiai, kai joms sukanka maždaug 10 metų, nes tai nelengva patirtis. Tačiau tai Dievo planas, ir mūsų užduotis mergaitėms jį atskleisti, kad jos tai priimtų teigiamai, su psalmininko nuostaba: „Kaip nuostabiai esu sukurtas!“ Mėnesinės yra įstabaus ciklo dalis. Kiekvienai ateinančiai gyvybei moters organizmas išpureną patalėlius vis iš naujo, neguldo mažuliuko žmogaus į seniai paklotą lovą. O jei žmogutis neužsimezga, reikia vėl iš naujo viską pakloti kitą mėnesį galinčiai užsimegzti gyvybei. Mėnesinės taip pat yra svarbus požymis norint suprasti savo vaisingumą, planuoti šeimą. Netgi jų skausmas nėra betikslis, nors skausmai apskritai yra pirmąsias nuodėmės padarinys, – jis mus ruošia gimdymui, o gal ir dar gilesnių prasmų galime kartu su savo dukra atrasti.

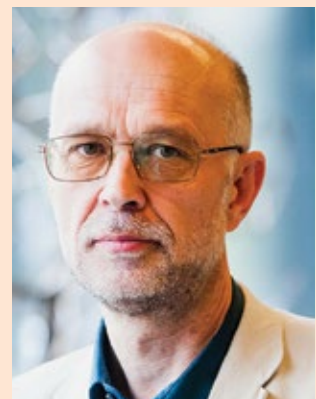
Tam, kad galėtume kalbėtis su vaiku apie lytiškumą ir santuokinį aktą kaip Dievo dovana, patys turime tuo tikėti. Esu sutikusi nemažai žmonių, kurie nesupranta lytiškumo kaip Kūrėjo dovanos. Jų patirtis jiems neleidžia pamatyti šios dovanos grožio. Lytiškumas – be galo svarbi mūsų esaties dalis, sunku ir neverta jos ignoruoti. Kartais galime pradėti nuo padėkos maldos. Nors nesuprantame, nors dar neatradome viso grožio, galime apsispręsti dėkoti, ir tokia mūsų nuostata atveria širdį priimti Dievo mums siunčiamą žinią, įgalina mus suprasti, nurimti. Galime skaityti Šventąjį Raštą. Asmeniškai. Juk Dievas *mane* su vyru, ne tik Adomą su Ieva, palaimino tardamas: „Būkite vaisingi ir dauginkitės...“ (Pr 1, 28); Jis *mane* „užmezgė motinos iščiose“ (Ps 139, 13) būtent tokiu būdu – per mano tėvų vaisingumo dovana. Galbūt galime paprašyti žmonių, kurie meldžiasi užtarimo malda, kad melstųsi už

Manau, kad tai labai geros mintys: gilios, įsišaknijusios į meilę Dievui, šviesios. Ypač vertingas šių klausimų supratimas Gėrio ir Blogio, Šviesos ir Tamsos priešpriešos perspektyvoje, apie kurią kalba ne tik Šventasis Raštas, bet ir mitai, sakmės bei pasakos. Ši archetipinė kova vaikams gerai suprantama. Pasaulis yra gėrio ir blogio kovos arena, ir mažieji jo gyventojai tai mato ir jaučia aiškiau, negu nuo minčių pertekliaus aptemdytos sąmonės didieji. Blogus dalykus – tokius kaip abortas, įvairiai „netvarkingas“ (t. y. iškrypęs) seksualumas ir kt. – tik tokiame kontekste ir galima paaiškinti. Žinoma, nede-monizuojant klystančių, tik parodant, kad jie nesupranta.

Svarbu gerai suprasti tinkamo laiko principą gimtiniams klausimams paaiškinti. Ir tikrai ateina laikas, kai vaikams reikia ir paaiškinti apie gimtinio akto struktūrą. Tačiau ne per anksti: vienas kolega pasakojo, kad kai mama jam, tada penkiamečiui, ėmė pasakoti apie žiedadulkes ir piestelius, jam buvo truputį neįdomu, nes paklausęs, iš kur atsiranda vaikai, jis tikėjosi išgirsti, kad tiesiog Dievas jį davė tėčiui ir mamai. Žinoma, reikia sekti, kas transliuojama kieme, klasėje ir telefone, ir pasiteirauti paties vaiko nuomonės apie tokius dalykus, – ar jam jau teko ką nors girdėti arba, deja, ir matyti kokiam nors ekranelyje? Tačiau net psichoanalizė aiškina, kad harmoningam vaiko vystymuisi reikalinga ir neslopinti, nelaikyti jo gimtiškumo blogu, bet ir neskatinti per anksti.

Autorė gražiai kalba apie tapimą vienu kūnu giliame Šventojo Rašto kontekste; žvakių šviesa kai kuriems klausimams aptarti išties labai tinka. Ypač kai vaikai šiek tiek didesni ir jiems nebeužtenka paprastai numesti: „Dievulis davė.“ Juk tai paslapties, pasakos, grožio ir nakties (kaip dar šv. Augustinas pastebėjo, o mes kartais primirštame) sfera – ir tikrai šią grožio dimensiją verta mūsų kalbėjime išlaikyti.

Gintautas VAITOŠKA,
gydytojas psichiatras, psichoterapeutas, teologijos licenciatas,
Santuokos ir šeimos studijų programos
Tarptautiniame teologijos institute Austrijoje vadovas

mus. Per visa tai Dievas kartais parodo daug svarbesnių dalykų, kuriuos Jis nori išgydyti, ir kelius, kuriais nori patraukti žmogų savęs link. Tada, kai patys atrandame lytiškumo ir santuokinio akto grožį ir prasmę, galime apie tai be jokios gėdos ir sumišimo papasakoti ir savo vaikams. O jei dar neatradome, galime nuoširdžiai pasakyti vaikams, kad tai tokia didelė paslaptis ir tokia didelė dovana, kad mes patys jos iki galo nesuprantame.

Nepamirškime, kad šis pokalbis su vaikais – ne tik mūsų, bet ir Viešpaties reikalas. Prašykime Jo, kad Jis parinktų ir laiką, ir vietą, paruoštų širdis ir būtų su mumis tą akimirką. Galime ir kartu su vaiku per pokalbį pasimelsti trumpesne ar ilgesne malda: „Dieve, padėk mums suprasti ir kartu su Tavimi pažvelgti į tai, ką mums atidavei kaip brangią ir rinktinę dovana. Padėk mums ją saugoti ir branginti kaip tikrą Tavo dosnumo perlą.“

Gėrėtis Dievo kūryba kiekviename savo gyvenimo žingsnyje, apie Jį svajoti, Jo valios ieškoti – to labiausiai ir linkiu sau ir mums visiems. Ir mokyti to savo vaikus. Daugiau apie tai, kaip kalbėtis su vaikais apie gimties dalykus, skaitykite kitame *Artumos* numeryje.

